

Datum: 2022-04-01
Dnr 3.2-21/0069

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att

[redacted] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning. [redacted]

[redacted] har inte omfattats av nämndens prövning.

Bakgrund

Den 23 april 2021 inkom en anmälan om oredlighet i forskning till nämnden från tidskriften Journal of Cell Science. Tidskriften redogör för att de blivit kontaktade av [redacted] (anmälaren), som menar att han borde ha stått som medförfattare på en artikel i tidskriften samt även hade invändningar mot det vetenskapliga innehållet i artikeln. Följande artikel avses:

[redacted]

Tidskriften beskriver vidare att de hänvisat ärendet till Umeå universitet enligt sina riktlinjer och bett dem utreda ärendet. Universitetet har utrett ärendet som en annan avvikelse från god forskningssed och utredningen visade att anmälaren inte bedöms uppfylla de formella kraven för att anses vara medförfattare. Av materialet från universitetet och tidskriften framgår att misstankarna om möjlig datamanipulation ej har utretts. Tidskriften hänvisar i sin anmälan till nämnden specifikt till de misstankar anmälaren lyfter gällande figur 5A och 6A i artikeln.

Den 27 april 2021 inkom även en anmälan om oredlighet i forskning till nämnden direkt från anmälaren. Anmälan var även adresserad till Umeå universitet. Anmälaren listar fyra huvudsakliga misstankar. Två av dessa rör författarexkludering och favorisering. Övriga två misstankar utreds av nämnden som misstänkt förfälskning eller fabricering. Dessa rör 1) att bild 5A och 6A i artikeln har beskurits och förstörats

på ett sådant sätt att det verkliga resultatet är dolt och 2) att anmälaren menar att han har data som inte visar samma resultat som de som redovisas i artikeln och att data således har uteslutits. Han listar ett flertal exempel där han menar att resultat och slutsatser har tolkats fel.

Samtliga författare som ingår i prövningen tillbakavisar misstankar om oredlighet i forskning.

Sistaförfattaren och medkorresponderande författaren [REDACTED] anger att anmälaren, [REDACTED], arbetade som postdoktor i hans labb under mars till oktober 2019. [REDACTED] anför att anmälaren hävdade att han bör stå som medförfattare till den anmälda artikeln men enligt [REDACTED] var anmälaren under sin tid i labbet inte involverad i experimenten eller i diskussionerna som hörde till MakA-projektet. [REDACTED] förklarar vidare att inga av de data anmälaren tog fram under sin tid i labbet finns sparade vid labbet och att anmälaren inte dokumenterade sitt experimentella arbete.

[REDACTED] anför att han som förstaförfattare och medkorresponderande författare tar ansvar för datainsamling, tolkning och presentation av alla data i artikeln. [REDACTED] uppger att han fått det bakteriella toxinet (MakA) som studeras i artikeln av deras samarbetspartners och att han var den som hade hand om toxinet, att det inte delades med anmälaren samt att anmälaren inte medverkade i projektet. [REDACTED] bestrider anklagelserna om att figur 5A och 6A skulle ha beskurits selektivt och bifogar originaldata för att styrka detta. Gällande övriga misstankar om uteslutande av data så bemöter [REDACTED] samtliga och anför att artikeln inte gör de anspråk som anmälaren hävdar eller att de påståenden som anmälaren gör stämmer med vad som står i artikeln.

[REDACTED] anför att han under sin tid i [REDACTED] labb, som sommarstudent 2019, arbetade med att replikera de Western blot-experiment som ingår i artikeln.

[REDACTED] anger att han medverkade i projektet under hela den tid det pågick. I övrigt hänvisar han till [REDACTED] yttrande.

[REDACTED] anför att de till [REDACTED] yttrande vill tillföra att de ingått i projektet sedan oktober 2018. De tillbakavisar alla misstankar om förfalskning eller avvikelse från god forskningssed och uppger att de som medförfattare delar ansvaret för de data som presenteras i artikeln.

[REDACTED] uppger att de i början av projektet producerade RNA-sekvensdata som presenteras i figur 1A-C tillsammans med [REDACTED]. De uppger att de inte var involverade i framtagandet av data till övriga figurer. De anför vidare att de tagit del av [REDACTED] yttrande och att de vill ställa sig bakom det.

Nämnden har inhämtat ett sakkunnigutlåtande i ärendet. Den sakkunnige¹ noterar att det faktum att anmälaren, [REDACTED], verkar ha visst preliminärt material från studien i sin ägo och att han skrivit ett eget utkast till manuskript tyder på bristande kommunikation inom gruppen vad gäller ansvarsförhållanden och arbetsfördelning. Den sakkunnige noterar att sista författaren [REDACTED] i sitt yttrande anför att data enligt labbets rutiner ska noteras i labb-böcker och sparas i 10 år men att anmälaren inte gjorde detta. Den sakkunnige påpekar att om anmälaren sparat data så hade det formaliserat anmälares arbete och givit tidlästa verifierbara bevis på att data finns, vilket i sin tur hade möjliggjort diskussion om dessa inom labbet och utanför. Den sakkunnige anför att de originalbilder som författarna delat med nämnden stödjer de data som presenteras i artikeln och att anklagelserna gällande figur 5A och 6A i artikeln således saknar grund. Den sakkunnige går även igenom samtliga misstankar rörande exkludering av data och finner i samtliga fall att anklagelserna saknar grund.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Den forskning som omfattas

Lagen omfattar enligt 3 § forskning som utförs bland annat av universitet och högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434).

De författare som omfattas av prövningen är [REDACTED]

[REDACTED] Samtliga författare som omfattas av prövningen är affilierade till Umeå universitet. Övriga medförfattare är inte affilierade till ett svenskt lärosäte och omfattas därför inte av nämndens prövning.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet^{2,3}. De redogörs också för i

¹ Simon J. Foster, Professor, The University of Sheffield.

² Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

³ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

Vetenskapsrådets publikation God forskningssed⁴. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat.⁵

Nämnden bedömer att det av utredningen i ärendet framgår att misstankarna kring förfalskning och fabricering saknar grund.

Nämnden finner därför att [redacted] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning. [redacted] har inte omfattats av nämndens prövning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Dorota Green.

Catarina Barketorp
Ordförande

Dorota Green
Handläggare

⁴ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.